

Snina

prihraničný región

Medzilaborce
Osadné
Papin
Nižná Jablonka
Hostovice
Parihuzovce
Čukalovce
Zvala
Smolník
Ruské
Ostružnica
Veľká Poľana
Smrekovica
Národný park Poloniny
POĽSKO
Kremenec
1208 m n.m.
Runina
Pčoliné
Pichne
Starina
Dara
Topoľa
Nová Sedlica
Jalová
Príslop
Ruský Potok
Zboj
Humenné
Stakčínska Roztoka
Stakčín
Kolbasov
Uličské Krivé
Snina
Dlhé nad Cirochou
Belá nad Cirochou
Kalná Roztoka
Zemplínske Hámre
Kolonica
Ruská Volová
Uličské
Klenová
Brezovec
UKRAJINA
Sobrance
CHKO Vihorlat
Ladomírov
Michajlov
Strihovce
Ubľa
Šmigovec
Hrabová Roztoka
Dúbrava

Legenda

- Turistický hraničný prechod
- Cestný hraničný prechod
- Možnosť cyklistiky
- Jazda na koni
- Zjazdové lyžovanie
- Lyžovanie na bežkách
- Galéria
- Drevený kostolík
- Kostol
- Pomník
- Rybolov
- Vojenský cintorín
- Vyhliadková veža
- Ľudová architektúra
- Kaštieľ
- Benzínová pumpa
- Kúpalisko
- Židovský cintorín
- Pútnické miesto Tri studničky
- Prameň
- Možnosť stanovania
- Pamätná busta
- Rybník
- Nemocnica
- Zdravotné stredisko
- Informačná kancelária
- Možnosť stravovania
- Možnosť ubytovania
- Zmenáreň
- Astronomické observatórium
- Terénna stanica NP Poloniny
- Chránený strom
- Pamätné miesto „Medová baba"
- Správa NP Poloniny
- Národný park Poloniny
- Ochranné pásmo NP Poloniny
- Národné prírodné rezervácie
- CHKO Vihorlat
- Hranica Slovensko – Poľsko
- Hranica Slovensko – Ukrajina
- Hranica chránených území
- Porta Rusica
- Zaniknutá obec
- Železničná trať

Charakteristika prihraničného regiónu Snina

Prihraničný región Snina je situovaný v najvýchodnejšej časti Slovenska. Je súčasťou horného Zemplína. Zo severu susedí s Poľskom, jeho východnú hranicu tvorí Ukrajina, z juhu susedí so sobranským okresom a zo západu s okresom Humenné.

V súvislosti s valašskou kolonizáciou bolo v minulosti pre horný Zemplín charakteristické vytváranie administratívno-hospodárskych centier – tzv. krajní. Jednou z nich bola i **Sninská krajňa**, ktorej centrum tvorila Snina. Prvýkrát sa spomína v roku 1570, keď jej súčasťou bolo 20 okolitých dedín. V roku 1878 sa mesto Snina po prvýkrát stáva centrom okresu so 49 obcami. Po roku 1919 sa počet obcí rozšíril o ďalších 15 dedín z dnešného Zakarpatska, pretože vtedajšiu hranicu medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou tvorila demarkačná čiara, vedúca stredom rieky Uh.

Snina je prirodzeným centrom sninského regiónu, ktorý v súčasnosti pozostáva z 33 obcí a žije tu vyše 40 000 obyvateľov. Jeho plocha predstavuje 80 503 ha, pričom najnižší bod dosahuje na hladine rieky Cirocha pri Dlhom nad Cirochou – 169 m n. m. a najvyšší na vrchu Kremenec – 1 210 m n. m., ktorý je zároveň i najvýchodnejším bodom Slovenska (22° 34′ 03″ vých. zem. dĺžky a 49° 05′ 18″ sev. zem. šírky).

Región Sniny je územím, kde sa stretávajú a vzájomne prelínajú dve veľké svetové kultúry – západná (rímska) a východná (byzantská), pretože tu po stáročia spolu žijú Slováci, Rusíni, Ukrajinci, ale tiež Rómovia a potomkovia Nemcov a Poliakov.

Mesto Snina

Mesto Snina leží na sútoku riek Cirocha a Pčolinka – z juhu je ohraničené mohutnými Vihorlatskými vrchmi, z východu Bukovskými vrchmi, zo severu Nízkymi Beskydami a na západe sa otvára do Cirošskej doliny. Prvá písomná zmienka o Snine (v podobe **„Szinna“**) sa nachádza v donačnej listine uhorského kráľa Karola Róberta určenej pre Filipa I. Drugetha, ktorá bola vydaná v roku 1317. Ako mesto (oppidum) sa Snina po prvýkrát spomína v listine z roku 1585. Mesto a západnejšie situované dediny majú slovenský pôvod, pričom tunajších obyvateľov radíme k etnickej skupine **Sotákov**. Obce na sever a východ od Sniny boli osídlené počas valašskej kolonizácie obyvateľstvom rusínskeho pôvodu, ktoré radíme k etnickej skupine **Bojkov** a **Lemkov**. V súvislosti s rozvojom hutníctva v 19. storočí sa v Snine – v Jozefovej doline – usadili rodiny nemeckého pôvodu (po odčlenení od mesta Snina tu vznikla obec Zemplínske Hámre).

Snina je dnes moderným mestom – kultúrno-priemyselným centrom celého regiónu. Podľa posledného sčítania obyvateľstva z roku 2001 tu žije 21 325 ľudí. Mesto je tiež východiskovým bodom do Chránenej krajinnej oblasti Vihorlat a do Národného parku Poloniny. Vďaka neporušenosti prírodných krás je región predurčený na rozvoj cestovného ruchu, pričom sa stáva vyhľadávanou lokalitou pre turistov.

← veža rímskokatolíckeho Kostola Povýšenia sv. Kríža v Snine

↖ pomník padlým v 1. svet. vojne

↑ pamätník obetiam 2. svet. vojny

↙ Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie na Kalvárii

↓ kaštieľ v klasicistickom štýle

Historické pamiatky mesta Snina

Najstaršiu historickú pamiatku v Snine predstavuje **rímskokatolícky Kostol Povýšenia sv. Kríža** z roku 1751, ktorý bol v roku 1992 rozšírený a prestavaný. Zachovalo sa v ňom i niekoľko pôvodných malieb a obraz Panny Márie Snežnej z roku 1891 od maliara Ignáca Roškoviča. Nachádza sa tu aj najväčšia plastika Krista na Slovensku z roku 1998 od sochára Svetozára Ilavského. Na nádvorí je umiestnená socha pápeža Jána Pavla II.

Najviac hmotných historických pamiatok v Snine sa zachovalo najmä vďaka úspešnému podnikaniu rodiny Rhollovcov v oblasti hutníctva v 19. storočí. V roku 1800 Jozef Rholl dokončil **v klasicistickom štýle** tunajší kaštieľ, ktorý v roku 1781 dala postaviť grófka Terézia Van Dernáthová. V jeho blízkosti bol vybudovaný i **malý kaštielik** pre služobníctvo a hospodárske budovy, ktoré sa zachovali dodnes. Zachovala sa tiež časť anglického parku, ktorý bol súčasťou kaštieľa.

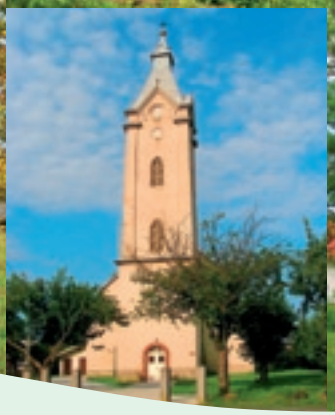
Štefan Rholl dal v roku 1841 na nádvorí kaštieľa postaviť **železnú sochu Herkula**, ktorá je dodnes akýmsi symbolom mesta. V roku 1842 dal vybudovať i **Kaplnku Sedembolestnej Panny Márie** na Kalvárii. Pod ňou sa nachádza hrobka Rhollovcov, kde boli uložené pozostatky Jozefa Rholla, Štefana Rholla a ďalších členov tejto podnikateľskej rodiny. V jej okolí sa dnes rozprestiera mestský cintorín, ktorého súčasťou je tiež židovský cintorín.

Vojnové udalosti 20. storočia v meste pripomínajú **vojnové pomníky a cintoríny** – pomník na Ul. 1. mája, vojnové cintoríny na Giglove, epidemický cintorín (1. svetová vojna) a pomník padlým pri rímskokatolíckom kostole (2. svetová vojna).

Z **novších pamiatok** možno uviesť pravoslávny Chrám Vozneseniia Isusa Christa z roku 1985 a gréckokatolícky Chrám Matky Ustavičnej Pomoci z roku 1992.

← drevený Chrám sv. Bazila Veľkého v Hrabovej Roztoke

↖ Chrám sv. Jána Krstiteľa v Kalnej Roztoke

↙ rímskokatolícky Kostol sv. Anny v Dlhom nad Cirochou

↓ neskorobarokový kaštieľ v Dúbrave

Historické pamiatky v prihraničnom regióne

Svedectvom originálneho majstrovstva tunajšieho ľudu sú predovšetkým **drevené chrámy východného obradu** (gréckokatolícke a pravoslávne), ktoré svojou bohatou vnútornou ikonopisnou výzdobou patria ku skvostom ľudovej kultúry svetového významu. V okolí Sniny sa zachovali v obciach Topoľa (2. polovica 17. storočia), Ruský Potok (koniec 17. storočia), Jalová (1745), Kalná Roztoka (2. polovica 18. storočia), Hrabová Roztoka (koniec 18. storočia), Šmigovec (1775 – 1780) a Uličské Krivé (1778).

Mimoriadnu pozornosť si zasluhuje najstaršia murovaná rímskokatolícka sakrálna stavba – **Kostol sv. Anny v Dlhom nad Cirochou** z 15. storočia. Z **murovaných sakrálnych objektov východného obradu** k historicky cenným radíme gréckokatolícke chrámy v Čukalovciach (1740), Hostoviciach (1784), Osadnom (1782), Pichnom (1781) a Ladomírove (1810) a pravoslávne chrámy v Klenovej (1806), Osadnom (1930), Stakčíne (1955) a Dare (1956).

Jedinečnú sakrálnu pamiatku predstavuje **pustovňa – Skýt Preobraženija Christa v Uličskom Krivom** a miesto zjavenia Panny Márie – **Tri studničky v Runine**.

Ľudovú architektúru reprezentuje niekoľko zachovaných drevenic hlavne v obciach Nová Sedlica, Osadné, Jalová, Topoľa, Ruský Potok a Zemplínske Hámre. Niekdajšie **panské kaštiele** sa nachádzajú v Dlhom nad Cirochou (ide o barokovú stavbu z poslednej tretiny 18. storočia), Dúbrave (neskorobarokový objekt z roku 1763) a Stakčíne (pôvodne barokový, neskôr – na začiatku

← krypta s pozostatkami vojakov v Osadnom

↖ drevený Chrám sv. Michala archanjela v Ruskom Potoku

↙ pravoslávny Chrám sv. Trojice v Stakčíne

↓ vojnový cintorín na Prednom Hodošíku

19. storočia – upravený v pseudogotickom slohu). Z hospodárskych objektov si pozornosť zaslúži zrekonštruovaná **kamenná sýpka v Stakčíne**.

K technickým pamiatkam patrí **vodný kanál v Dlhom nad Cirochou,** ktorý bol vyhĺbený pravdepodobne v 17. storočí, a **kamenná cesta Porta Rusica**, vybudovaná v rokoch 1861 – 1865 (môžu po nej prechádzať peší turisti a cykloturisti do Poľska). V minulosti sa tu nachádzala i hustá sieť lesných úzkokoľajok – z nich sa dodnes zachovala iba **Biesčadská úzkokoľajka nad Osadným**.

Najvýznamnejšie pamiatky na obdobie 1. svetovej vojny predstavuje **kostnica – krypta** s 1 025 pochovanými vojakmi pod pravoslávnym chrámom **v Osadnom** a **najvyššie položený vojnový cintorín na Slovensku – na Prednom Hodošíku** (851 m n. m.) so 668 pochovanými vojakmi. Na 30 vojnových cintorínoch v okrese Snina je celkovo pochovaných takmer 22 000 vojakov. Obdobie 2. svetovej vojny pripomína **Arpádova línia v Uliči**, **pomníky Červenej armády** pod Ruským sedlom, v Stakčíne, Osadnom a hrob vojaka Gladyševa v Novej Sedlici. **Utrpenie židovského obyvateľstva** počas tohto obdobia majú zas symbolizovať pomníky v Kolbasove a Ubli.

Z pamiatok, odkazujúcich na významné osobnosti regiónu, si prvoradú pozornosť zaslúžia **pomníky Alexandra Duchnoviča (1803 – 1865)** – popredného predstaviteľa národného obrodenia Rusínov v 19. storočí – v Topoli (v tejto dedine sa narodil) a Stakčíne (tu prežil detské roky).

← panoráma Vihorlatských vrchov s miestnou časťou Brehy (pohľad zo Sniny)

↖ kruhový objazd v Snine a pohľad na rímskokatolícky kostol v Snine

↙ socha pápeža Jána Pavla II.

↓ socha Herkula z roku 1841

Mesto Snina – súčasnosť

Mesto celoročne ponúka bohaté možnosti kultúrneho vyžitia. Pravidelne sa tu konajú **Dni mesta Snina,** spojené s **Medzinárodným výtvarným festivalom** Galérie Andrej Smolák Snina, **Sninské divadelné revy**, ďalej **Deň tanca**, **Folklór fest** (festival ľudového umenia), festival populárnej hudby **Fest pod Sninským kameňom**, rómsky festival **Ternipen**, **Stretnutie rodákov,** vysídlených z oblasti vodárenskej nádrže Starina, a **Festival duchovnej piesne**. Veľký záujem je o mestské trhy, ktoré samospráva organizuje trikrát ročne (spojené sú i s množstvom kultúrnych podujatí).

Mesto leží na cestnom ťahu Michalovce – Humenné – Snina, ktorý pokračuje až na hraničný prechod Ubľa – Malyj Bereznyj (Ukrajina). Železničné spojenie regiónu je zabezpečené železničnou traťou miestneho významu Humenné – Snina – Stakčín, ktorá si v roku 2009 pripomenula už 100 rokov od svojho uvedenia do prevádzky.

V meste sa nachádzajú dva domy kultúry – **Mestský dom kultúry** (spravuje ho Mestský úrad Snina) a **Dom kultúry Starina** (ten spravuje Združenie vysťahovalcov zo Stariny). Pôsobí tu celkovo štrnásť kultúrnych telies, ktorých činnosť je zameraná na slovenský, rusínsky a rómsky folklór, dychovú hudbu a moderný tanec. Na športové aktivity slúži športová hala a mestský štadión. Stabilnú činnosť vyvíja 15 športových klubov.

← vodárenská nádrž Starina

↖ astronomické observatórium v Kolonickom sedle

↙ drevená plastika Medová baba v Novej Sedlici

↓ hraničný prechod na Ukrajinu v Ubli

Súčasnosť v prihraničnom regióne

Historické a kultúrne danosti, prírodné zaujímavosti i medzníky súčasnosti tvoria potenciál pre rozvoj cestovného ruchu v sninskom regióne.

Vodárenská nádrž Starina predstavuje najväčšiu nádrž na pitnú vodu v rámci celého Slovenska. Vybudovaná bola v roku 1987, zaberá plochu 320 ha, má objem 60 miliónov m^3, výška hrádze činí 54 m. Jej výstavba znamenala radikálny zásah do prírodného prostredia regiónu, do sídelnej štruktúry a do života miestneho obyvateľstva. Presídlených bolo viac ako 3 500 obyvateľov zo siedmich obcí.

Hraničný prechod Ubľa – Malyj Bereznyj a schengenská hranica – ide o automobilový hraničný prechod zo Slovenska na Ukrajinu. Región Sniny sa po vstupe Slovenska do Európskej únie stal súčasťou schengenského priestoru, pričom jeho vonkajšia hranica ovplyvňuje život tunajšieho obyvateľstva i návštevníkov.

Astronomické observatórium v Kolonickom sedle tvorí ucelený pozorovací komplex s ďalekohľadom s priemerom hlavného zrkadla 1 m – Vihorlatským národným teleskopom, ktorý je v súčasnosti považovaný za najväčší astronomický ďalekohľad na Slovensku.

Galéria monumentálnych sôch predstavuje galériu sôch pod holým nebom, ktorú realizuje Galéria Andrej Smolák Snina.

← prírodný rybník v RO Sninské rybníky

↖ Osadné - Biesčadska úzkokoľajka

↙ Beskydský panteón na jalovskej križovatke pri Starine

↓ Minigaléria drevených chrámov v Uliči

V súčasnosti sú tu inštalované dve sochy – Medová baba nad Novou Sedlicou a Čert v sedle Tri tably nad Zemplínskymi Hámrami. Pribudnúť by k nim mali ešte sochy Dedo Beskyd v sedle Karcaba nad Príslopom a Pohan-dievča v Podhorodi.

Biesčadská úzkokoľajka je lesná úzkokoľajka, vybudovaná v roku 1895, ktorá prechádza historickým chotárom obce Osadné. Po rozpade Rakúsko-Uhorska časť jej trate v dĺžke 2 km pripadla Slovensku, v roku 1939 bola spolu s priľahlým územím odstúpená Poľsku. V súčasnosti úzkokoľajku prevádzkujú pre turistov v poľskom Biesčadskom národnom parku. Pre slovenských turistov je prístupná po žltom turistickom chodníku, vedúcom z obce Osadné do stanice Balnica.

Beskydský panteón, zriadený na rázcestí Stakčín – Starina – Jalová, originálnym spôsobom predstavuje sedem najvýznamnejších historických i súčasných osobností, ktoré svojím životom a dielom prispeli k rozvoju sninského regiónu.

Minigalériu drevených chrámov, vybudovanú v obci Ulič, tvoria repliky drevených, existujúcich i zaniknutých „cerkví" sninského regiónu.

← Dni mesta Snina

↖ Míľa pre mamu

↙ Letné trhy v Snine

↓ Podvihorlatský folklórny festival

Kultúra a tradičné podujatia v meste Snina

Galéria Andrej Smolák organizuje výstavy slovenských klasikov (M. Benku, Ľ. Fullu, M. A. Bazovského, P. J. Kerna či C. Majerníka) a súčasných slovenských i zahraničných umelcov. Od roku 1993 pripravuje aj medzinárodné výtvarné festivaly a v roku 2002 začala budovať galériu monumentálnej sochárskej tvorby.

Mesto Snina každoročne organizuje tieto kultúrne podujatia:

- **REPREZENTAČNÝ PLES MESTA SNINA**
- **GERBÓCOVA LITERÁRNA SNINA** – prehliadka vlastnej literárnej tvorby
- **VENOVANÉ ŽENÁM** – kultúrno-spoločenský program pre ženy
- **SNINSKÉ DIVADELNÉ REVY** – prehliadka sninských divadelných amatérskych súborov
- **PRVOMÁJOVÉ OSLAVY** – kultúrny program, zostavený z vystúpení amatérskych a profesionálnych umeleckých kolektívov
- **LETNÉ TRHY – MEDZINÁRODNÝ DEŇ DETÍ** – letné trhy s kultúrnym programom, venovaným MDD, v ktorom účinkujú deti zo sninských škôl
- **DEŇ TANCA** – regionálna prehliadka tanečných kolektívov
- **PODVIHORLATSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL** – prehliadka hudby a tanca domácich i zahraničných folklórnych telies a jednotlivcov v rekreačnej oblasti Sninské rybníky
- **ROCK POD SNINSKÝM KAMEŇOM** – koncerty populárnych rockových hudobných skupín a jednotlivcov
- **SNINSKÝ JARMOK** – jarmok, spojený s pestrým kultúrnym programom
- **DNI MESTA** – oslavy prvej písomnej zmienky o Snine, spojené s kultúrno-spoločenským programom
- **MEDZINÁRODNÝ VÝTVARNÝ FESTIVAL** – medzinárodný maliarsky plenér Galérie Andrej Smolák Snina
- **STRETNUTIE RODÁKOV** – kultúrny program, venovaný vysídlencom z oblasti vodárenskej nádrže Starina
- **FESTIVAL DUCHOVNEJ PIESNE** – prehliadka cirkevných speváckych zborov
- **MIKULÁŠSKY PROGRAM** – mikulášsky program pre deti a mládež
- **BLÍŽIA SA VIANOCE** – kultúrny program, spojený s predajom vianočného tovaru
- **MÍĽA PRE MAMU** – podujatie, venované mamičkám a ich deťom

← Folklórny festival kultúry a športu v Uliči

↖ Folklórny festival Anci Jaburovej v Stakčíne

↙ medzinárodne stretnutie rusínskej mládeže na Kremenci

↓ Deň národných parkov v Ruskom sedle

Kultúra a tradičné podujatia v prihraničnom regióne

V rámci sninského regiónu sa v jednotlivých obciach pripravujú mnohé podujatia, ktoré sú určené nielen pre domácich obyvateľov, ale aj pre ľudí, ktorí navštívia tento kút Slovenska.

Z organizovaných podujatí dominujú predovšetkým tie, ktoré sú zamerané na prezentáciu tunajšieho folklóru. Najdlhšiu tradíciu majú **folklórne festivaly ľudového umenia**, každoročne usporadúvané v obciach Stakčín, Ubľa, Ulič, Pčoliné a Pichne. Originálnym tradičným folklórnym festivalom je **Runinská vatra** v obci Runina a **Hámorská míľa** v Zemplínskych Hámroch. Folklórne tradície obyvateľov, vysídlených z oblasti vodárenskej nádrže Starina, sú prezentované na ich stretnutiach vo Veľkej Poľane, v Smolníku, vo Zvale a v Ruskom (ide predovšetkým o sotácky, rusínsky a rómsky folklór).

Významné osobnosti regiónu si pripomínajú na **festivaloch významných osobností** v obciach Topoľa (tunajší festival je venovaný Alexandrovi Duchnovičovi), Zboj (ide o festival, venovaný Petrovi Lodijovi) a Stakčíne (tento festival je venovaný Anci Jaburovej).

K tradičným podujatiam patrí i **Letný zraz mládeže „Pod Kremencom“** v Novej Sedlici a **Medzinárodný výstup rusínskej mládeže na Kremenec** zo Slovenska a Zakarpatskej Ukrajiny.

Dlhoročnú tradíciu už majú **ochranárske podujatia,** organizované Národným parkom Poloniny pri príležitosti Dňa otvorených dverí do biosférických rezervácií, ďalej Deň európskych národných parkov a podujatie Čisté hory (koná sa po ukončení letnej turistickej sezóny).

Akcie, spojené s astronomickými pozorovaniami, pripravuje Astronomické observatórium v Kolonickom sedle. K najznámejším patria expedície **Variable a Perzeidy**, ktoré sú zamerané na pozorovania premenných hviezd a meteorické roje. V poslednom období sa prezentujú i colníci a policajti, a to na podujatiach, spätých s oslavami **Národného dňa colníkov**. Známy je tiež **Deň vody**, ktorý každoročne organizujú vodohospodári z vodárenskej nádrže Starina a z úpravne vody v Stakčíne.

Zo športových akcií možno spomenúť letné medzinárodné **Cykloputovanie po trase Zeleného bicykla** a beh na lyžiach **Runinská biela stopa** (pripravuje ich Fénix zo Sniny). Atraktívne podujatie predstavuje tiež **Uličská vlčia stopa** – záprahové preteky musherov.

← Národný park Poloniny – okolie Riabej skaly

↖ Národný park Poloniny – okolie Novej Sedlice

↙ Chránená krajinná oblasť Vihorlat – okolie Morského oka

↓ Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty – Hostovické lúky

Chránené územia v prihraničnom regióne

Prírodné hodnoty sninského regiónu sa premietli aj do ich ochrany prostredníctvom chránených území. V súčasnosti sa tu nachádza 1 národný park, 2 chránené krajinné oblasti a 27 rezervácií (z toho 9 národných prírodných rezervácií, 15 prírodných rezervácií, 3 prírodné pamiatky a 3 chránené stromy).

Národný park Poloniny bol vyhlásený v roku 1997 na výmere 29 805 ha (ochranné pásmo predstavuje 10 973 ha) a slúži na ochranu prírodných hodnôt Východných Karpát, ktoré tu majú západnú hranicu svojho rozšírenia. Charakteristickou formáciou v rámci tohto národného parku sú horské lúky – poloniny (podľa nich bol národný park i pomenovaný). Chránené sú tu predovšetkým rozsiahle pralesovité lesné spoločenstvá, nachádzajúce sa v rezerváciách Stužica, Rožok, Riaba skala, Pľaša, Hávešová a Udava. V roku 2007 boli zapísané aj do Zoznamu svetového prírodného dedičstva. Národný park Poloniny je od roku 1993 – spolu s priľahlými chránenými územiami v Poľsku a na Ukrajine – súčasťou Medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty.

Chránená krajinná oblasť Vihorlat bola vyhlásená v roku 1973 na výmere 17 485 ha a slúži na ochranu vulkanických Vihorlatských vrchov. Jej najatraktívnejšiu časť predstavuje kaldera stratovulkánu Morské oko s rovnomenným jazerom. Toto jazero je druhým najväčším nekrasovým jazerom v Karpatoch (po Jazere sv. Anny v pohorí Hardiga v Rumunsku) a zároveň tretím najväčším prírodným jazerom na Slovensku (po Štrbskom plese a po Veľkom Hincovom plese vo Vysokých Tatrách). Dominantu územia tvorí vrchol Sninského kameňa (1 005 m n. m.) s nádherným panoramatickým výhľadom.

Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty bola vyhlásená v roku 1977 na výmere 25 307 ha a slúži na ochranu kultúrnej krajiny Nízkych Beskýd. V rámci sninského regiónu zasahuje do oblasti povodia rieky Udava, kde bol na Hostovických lúkach zaznamenaný najväčší výskyt kosatca sibírskeho na Slovensku.

← Strihovec – kamenné more Murovaná voda

↖ Zemplínske Hámre – jazierko Kotlík

↙ Zboj – Ďakova jaskyňa

↓ Zemplínske Hámre – rastlina plavúnec zaplavovaný na rašelinisku Postávka

Prírodné zaujímavosti v prihraničnom regióne

Stratovulkány (sopky) Vihorlatských vrchov – do sninského regiónu zasahujú dva stratovulkány, a to Morské oko (nachádza sa južne od Sniny) a Diel (situovaný je pri obci Strihovce).

Vihorlatské jazerá – ide o jazerá vulkanického pôvodu Veľké Morské oko (leží v nadmorskej výške 618 m, zaberá plochu 13,8 ha a má maximálnu hĺbku 25 m), Malé Morské oko (nadmorská výška 727 m, plocha 0,32 ha, hĺbka 3 – 3,5 m) a Kotlík (nadmorská výška 850 m, plocha 1,03 ha, hĺbka 0,5 – 2 m).

Subvulkanické intruzívne telesá – vytvorila ich časť magmy, ktorá pri výstupe z magmatického kozuba nedosiahla povrch. Najznámejšími takýmito telesami sú Sninský kameň, Janíčkova skala a Ďakova (Čertova) skala pri Ladomírove.

Murovaná voda – predstavuje najväčšie vulkanické vihorlatské kamenné more, ktoré sa nachádza pri obci Strihovce.

Flyšové skalné bralá a vrstvy – vznikli predovšetkým mohutnými zosuvmi. Najznámejšími sú Riaba skala nad Novou Sedlicou a Stinské skaly nad Zbojom. Najkrajšia ukážka flyšových vrstiev sa nachádza v umelom zárezе cesty pred zaniknutou obcou Dara.

Pseudokrasové jaskyne – sú to jaskyne, ktoré boli vytvorené vo flyši. Za najväčšie považujeme Ďakovu jaskyňu (má dĺžku 126 m), Kňahyňu (35 m), Pustajovu jaskyňu (28 m) a Rupu (11 m).

Meteorit Kňahyňa – ide o najväčší z meteoritov (váži necelých 300 kg), ktoré dopadli dňa 9. júna 1866 na historické územie obce Zboj. Uložený je vo Viedni – v národnom prírodovednom múzeu. Miesto dopadu je najlepšie viditeľné od obce Nová Sedlica.

Riečne pirátstvo Udavy – predstavuje postupné prenikanie vodného toku Udavy do susedného rozvodia Solinky nad obcou Osadné.

Vihorlatské rašeliniská – patria tu zazemnené vulkanické jazerá Postávka (výmera 1,6 ha, maximálna hĺbka 21 m), Hypkania a Ďurova mláka, kde sa vyskytujú vzácne druhy rastlín.

← karpatské bukové pralesy v rezervácii Rožok v Uličskom Krivom

↖ historický park pri kaštieli v Stakčíne

↙ poloninské lúky na Ďurkovci v Runine

↓ zubor hôrny v Národnom parku Poloniny

Poloninské lúky – ide o horské lúky, situované nad hornou hranicou lesa v Národnom parku Poloniny. Vyskytujú sa tu vzácne východokarpatské druhy rastlín.

Karpatské bukové pralesy – sú to pralesy v NP Poloniny (Stužica, Rožok, Havešová) a v CHKO Vihorlat (Vihorlat) s celkovou výmerou 5 766 ha, ktoré boli v roku 2007 zapísané do Zoznamu svetového prírodného dedičstva.

Hostovické lúky – predstavujú prírodnú rezerváciu pri obci Hostovice, kde bol zaznamenaný najväčší výskyt kosatca sibírskeho (*Iris sibirica*) na Slovensku.

Historické parky – ide o parky, zriadené pri niekdajších panských kaštieľoch. Najzachovalejšie z nich sa nachádzajú v Dúbrave, Stakčíne, Uliči a Snine.

Mohutné a chránené stromy – najmohutnejšími stromami domáceho pôvodu v sninskom regióne sú duby v Dúbrave, Stakčíne, Pčolinom a jedľa v Stužici, cudzokrajné druhy zastupuje borovica vejmutovka v Dúbrave, ľaliovník tulipánolistý v Dúbrave a tisovec dvojradový v Stakčíne.

Glaciálne relikty – predstavujú organizmy, ktoré boli v ľadových dobách značne rozšírené a po ústupe ľadovcov sa udržali na izolovaných miestach. V sninskom regióne sa z tohto obdobia zachoval mach plstnatec rašelinový (*Helodium blandowii*) s výskytom pri Zboji, myšovka horská (*Sicista betulina*) v NP Poloniny a hraboš močiarny (*Microtus agrestis*) nad Zemplínskymi Hámrami.

Symboly Polonín – sú nimi rastlina čemerica purpurová (*Helleborus purpurascens*) a zviera zubor hôrny (*Bison bonasus*), ktoré vo voľnej prírode v rámci Slovenska žije iba v NP Poloniny.

Vodárenská nádrž Starina – ide o významnú vtáčiu lokalitu (predovšetkým pre migrujúce vodné vtáctvo) a významné zimovisko netopierov (zaznamenaných tu bolo približne 3 000 kusov zimujúcich netopierov).

← letecký záber na RO Sninské rybníky

↖ turisti v Národnom parku Poloniny

↙ Nová Sedlica – najvýchodnejšia obec Slovenska

↓ oddychová zóna v Uliči

Strediská cestovného ruchu v prihraničnom regióne

Snina – Rekreačná oblasť Sninské rybníky – táto prímestská rekreačná oblasť sa nachádza v doline Bystrého potoka a od mesta Snina je vzdialená 3 km. Predstavuje východiskový bod do Vihorlatských vrchov s atraktívnym Sninským kameňom a Morským okom. Je tu možnosť ubytovania, kempingu, stravovania a športového vyžitia (plávanie, pešia turistika, cykloturistika, lyžovanie na bežkách).

Zemplínske Hámre – obec leží v doline Barnovho potoka a je vzdialená 5 km od mesta Snina. Ide o východiskový bod do Vihorlatských vrchov s atraktívnym Sninským kameňom a Morským okom. Je tu možnosť ubytovania, stravovania a športových aktivít (plávanie, pešia turistika, cykloturistika, lyžovanie na bežkách).

Kolonica – Bejvoč – dedina sa nachádza v doline Koloničky, jej súčasťou je i Astronomické observatórium v Kolonickom sedle. Sú tu možnosti športového vyžitia (plávanie, pešia turistika, cykloturistika, lyžovanie na bežkách).

Stakčín – obec leží v doline Cirochy a predstavuje východiskový bod do Národného parku Poloniny – do oblasti nad vodárenskou nádržou Starina. Je tu možnosť ubytovania, stravovania a športu (pešia turistika, cykloturistika).

Ulič – dedina sa nachádza v Uličskej doline, je východiskovým bodom do Národného parku Poloniny – do oblasti horských hrebeňov Nastazu, Malého a Veľkého Bukovca. Je tu možnosť ubytovania, stravovania a športového vyžitia (pešia turistika, cykloturistika, zjazdové lyžovanie, lyžovanie na bežkách).

Nová Sedlica – ide o najvýchodnejšiu obec Slovenska, predstavuje východiskový bod do Národného parku Poloniny – na trojhraničný vrch Kremenec, do oblasti Stužice a Riabej skaly. Je tu možnosť ubytovania, stravovania a športových aktivít (pešia turistika, cykloturistika, lyžovanie na bežkách).

Runina – táto najvyššie položená obec v sninskom regióne je zároveň i východiskovým bodom do Národného parku Poloniny – na hlavný karpatský hrebeň s vrcholmi Pľaše a Ďurkovca a do oblasti nad vodárenskou nádržou Starina. Je tu možnosť ubytovania a športovej činnosti (pešia turistika, cykloturistika, lyžovanie na bežkách).

Parihuzovce – dedina leží v doline Pčolinky, sú tu možnosti športového vyžitia (zjazdové lyžovanie, lyžovanie na bežkách).

Osadné – obec je situovaná v doline Udavy, predstavuje východiskový bod do Národného parku Poloniny – do oblasti Udavy a na Biesčadskú úzkokoľajku. Je tu možnosť ubytovania a športového vyžitia (pešia turistika, cykloturistika, lyžovanie na bežkách).

→ Hotel Kamei v RO Sninské rybníky

↓ Penzión Starý mlyn v Belej nad Cirochou

↘ Chata Alexander v RO Sninské rybníky

← DRZ Jurpák v RO Sninské rybníky

↙ Gazdovský dvor v Zemplínskych Hámroch

↓ Turistická ubytovňa Borovka v Osadnom

Vybrané ubytovacie a stravovacie zariadenia

Belá nad Cirochou
- *Penzión Starý mlyn*, tel.: +421 57 768 3595, e-mail: jankajjan@slovanet.sk, www.starymlyn.sk

Nová Sedlica
- *Kremenec*, tel.: +421 57 769 4156, +421 905 341 211, e-mail: penzion@kremenec.sk, www.kremenec.sk
- *Chata NP Poloniny*, tel.: +421 57 768 5615
- *Chata Grófske chyžky* – LPM Ulič, š. p., tel.: +421 57 769 4138

Osadné
- *Turistická ubytovňa Borovka*, tel.: +421 905 899 738, +421 910 181 991, e-mail: boris@borovka.sk, www.borovka.sk

Snina
- *DRZ Vihorlat Jurpák*, tel.: +421 57 768 2185, +421 57 762 2707, +421 905 349 557, e-mail: drz-jurpak@stonline.sk, www.jurpak.sk
- *Chata ALEXANDER*, tel.: +421 57 768 2183, +421 905 346 965, e-mail: rybniky@azet.sk, www.alexandermaria.sk
- *Hotel Kamei*, tel.: +421 57 768 2605, e-mail: kamei@kamei.sk, www.kamei.sk
- *Eurohotel Vihorlat*, tel.: +421 57 758 1071, +421 903 637 054, +421 908 974 972, e-mail: recepcia@eurohotelvihorlat.sk, www.caravella.s-n.sk
- *Združená stredná škola*, tel.: +421 57 762 2499

Stakčín
- *Hotel Armales****, tel.: +421 57 767 4247, +421 905 467 798, e-mail: armales-hotel@armales.sk, www.armales.sk
- *Turistická ubytovňa** – *Obecný dom*, tel.: +421 57 767 4309, +421 911 610 386

Ubľa
- *Motorest Milka*, tel.: +421 57 767 3344, +421 908 315 324, e-mail: info@motorestmilka.sk, www.motorestmilka.sk

Ulič
- *Turistická ubytovňa Javorník*, tel.: +421 57 769 4132, e-mail: obeculic@stonline.sk, www.ulic.ocu.sk
- *Penzión Kamenný dvor*, tel.: +421 907 484 009, ubytovanie +421 915 317 172

Zemplínske Hámre
- *Penzión LUKI*, tel.: +421 57 765 8025, +421 57 765 8029, +421 908 323 869
- *Gazdovský dvor*, tel.: +421 917 422 772, e-mail: gazdovskydvor@belnet.sk

V RO Sninské rybníky boli prestavané kúpaliská Dana a Eva na prírodný kúpací biotop s filtráciou vody prostredníctvom vodných rastlín v biologickej zóne. Areál má priestor pre malé deti, pre neplavcov, plaveckú časť, mólo fontánu, umelý potôčik i priestor pre ležanie pre návštevníkov.

Zostavovateľka: Ing. Jana Džomeková
Autor: Ing. Miroslav Buraľ
Fotografie: Media Group, s. r. o., PHOTOVISION, Ing. Miroslav Buraľ, Mestský úrad Snina
Grafická úprava: Media Group, s. r. o.
Pre mesto Snina vydala v roku 2010 Excel enterprise, s. r. o.

ISBN: 978-80-89258-53-6

Turisticko-informačná kancelária pri CA Unitur v Snine
tel.: +421 57 768 5735, +421 57 161 86
e-mail: unitur@stonline.sk

Informačné stredisko Správy NP Poloniny v Novej Sedlici
tel.: +421 57 769 4246, +421 57 768 5615
e-mail: poloniny@stonline.sk

Turisticko-informačná kancelária Stakčín
tel.: +421 57 769 4305, +421 910 109 717

ISBN: 978-80-89258-53-6